

	Kivikantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Ink.	1993-04-08
Dnr.	1412/93 B

Angående byggnadsminnesförklaring av enkelstuga, utskottsod och brygghus på Flathult 1:4 i Eksjö socken

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) enkelstugan, utskottsodden och brygghuset på Flathult 1:4 i Eksjö socken för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivras, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stomme.
2. I mangårdsbyggnadens rum får inte göras ingrepp i eller ändring av fast inredning. Till fast inredning hör bl.a. dörrar och dörrfoder, fönster, äldre fönsterluckor och fönsteromfattningar, golv, tak och taklister samt eldstäder.
3. I utskottsbodens interiör får inte göras ingrepp i eller ändring av fast inredning. Till fast inredning hör bl.a. dörrar, golv och tak.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
5. Det omgivande området som på bilagd karta avgränsas med sträckad linje får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Eksjö kommun väckte den 25 september 1991 frågan om

byggnadsminnesförklaring av enkelstugan, utskottsboden och brygghuset på Flathult 1:4.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

I samband med skiftet på 1830-talet fick byn Flathult sin nuvarande struktur med tre gårdar. Eftersom den aktuella gården varit endast sporadiskt bebodd under 1900-talet har tre av dess byggnader bibehållit sin ålderdomliga karaktär.

Enkelstugan är uppförd av timmer i två våningar. Fasaden är klädd med faluröd locklistpanel. Flertalet fönster är av tvåluftstyp med en horisontell spröjs i varje båge. Huvudingången mot söder har en pardörr av brädor. Köksingången mot norr har en bräddörr. Sockeln är låg och av fältsten i kallmur. Taket är ett sadeltak belagt med tvåkupiga betongpannor mot söder och enkupiga lertegelpannor mot norr. Skorstenen är av tegel och putsad. Byggnadens interiör omfattar äldre fast inredning såsom brädgolv, dörrar, socklar, foder, brädtak, eldstäder m.m. Timmerväggarna är synliga från insidan och har varit så ursprungligen.

Utskottsboden utgörs av två delar, en del med utkragad övervåning och en yngre tillbyggnad. Byggnaden är uppförd av timmer och klädd med lockpanel. Två bräddörrar finns mot öster. Taket är ett sadeltak belagt med tvåkupiga lertegelpannor. Boden har två rum i varje våning.

Brygghuset, som rymmer endast ett rum, är uppfört av timmer utan panel. Mot väster finns en bräddörr. Sockeln är låg och av fältsten. Sadeltaket är belagt med sinuskorrugerad plåt.

Gårdens övriga bebyggelse utgörs av en garagebyggnad och en vagnbod. Dessa byggnader är uppförda i traditionell stil.

Flathult omnämns bl.a. 1561 och var sannolikt en ensamgård då. Under tidigt 1800-tal fanns det tre hemman i byn. Byn sprängdes år 1834 i samband med skiften och bystrukturen från denna tid är bevarad. I samband med en överlåtelse 1975 bildades en stiftelse för vård och skötsel av gården. Stiftelsen äger inte gården.

Länsstyrelsen har den 24 februari 1992 upprättat förslag till skyddsföreskrifter, vilka godkänts av ägaren, Falthult, och Stiftelsen Syskonen Samuelssons gårdsmuseum Tomasgården.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnads-

minnesförklaring och skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har vid muntligt samråd den 23 april 1992 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

De tre aktuella byggnaderna i byn Flathult bildar en miljö, som är ett gott exempel på en liten gårdsanläggning från 1800-talets förra hälft. De tre byggnaderna bär många ålderdomliga drag både vad avser exteriör och interiör och de har i allt väsentligt förblivit oförändrade under 1900-talet.

Enligt Länsstyrelsens bedömning har de tre byggnaderna - med hänsyn till nämnda omständigheter - ett så stort kulturhistoriskt värde att de kan sägas vara synnerligen märkliga och att de därför bör förklaras för byggnadsminne.

För byggnadernas bevarande skall det av Länsstyrelsen den 24 februari 1992 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer därvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägaren. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna. Ändring

av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande, har även förste länsassessor Claes von Sydow, länsantikvarie Per-Olof Ringquist och bitr länsarkitekt Niklas Aronsson deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet, kopior av foton, delg kv +
laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun, byggnadsnämnden och kulturnämnden
Inskrivningsmyndigheten+laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten